

УДК 658.15

DOI: 10.31891/2307-5740-2022-302-1-50

СПФАНОВА І. Ю.

<https://orcid.org/0000-0002-0391-9026>

e-mail: yepifanova@vntu.edu.ua

ДЖЕДЖУЛА В. В.

<https://orcid.org/0000-0002-2740-0771>

e-mail: djedjula@vntu.edu.ua

МОТРУК Д. А.

e-mail: den2001fcsd@gmail.com

Вінницький національний технічний університет

УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

В статті систематизовано підходи до визначення сутності власного капіталу, який характеризує загальну вартість засобів підприємства, що належать на праві власності і використовуваних ним для формування визначеної частини активів. Проаналізовано ефективність управління власним капіталом підприємств мобільного зв'язку на прикладі ПрАТ «Київстар». Проведений аналіз показав, що підприємству варто вжити заходів щодо покращення стану управління власним капіталом, оскільки ПрАТ «Київстар» залежить від зовнішніх джерел фінансування, на підприємстві відсутній власний оборотний капітал, низькою є рентабельність власного капіталу.

Ключові слова: власний капітал, підприємство, особливості, функції, статутний капітал.

IRYNA YEPIFANOVA, VIACHESLAV DZHEDZHULA, DENYS MOTRUK

Vinnytsia National Technical University

EQUITY MANAGEMENT OF MOBILE COMMUNICATIONS COMPANIES

In modern conditions, the issue of reorientation of companies to market financing is relevant, one of which is the mobilization of resources based on attracting investment in exchange for corporate rights issued by legal entities. Despite the large volume of equity management publications, it is important to assess the state of equity management in mobile businesses. In the process of managing own capital as a source of investment and development of the enterprise is very important to analyze the effectiveness of its formation and use, which is the basis for determining ways to increase the level of competitiveness. The purpose of this article is to formulate proposals for improving the management of equity in mobile enterprises.

The article systematizes the approaches to determining the nature of equity, which characterizes the total value of the company's assets owned and used by it to form a certain part of assets. The efficiency of equity management of mobile communication enterprises is analyzed on the example of PJSC "Kyivstar". PJSC "Kyivstar" provides services in the field of Internet, international communications, financial services, messaging, geolocation, services that help save, basic services of the mobile operator. PJSC "Kyivstar" is one of the largest telecommunications companies in Ukraine, which offers a wide range of services in the field of wireless communications. The analysis showed that the company should take measures to improve the management of equity, as PJSC "Kyivstar" depends on external sources of funding, the company has no working capital, low return on equity. PJSC Kyivstar is experiencing a decrease in equity due to a reduction in registered capital and retained earnings. Retained earnings account for the largest share of the company's equity (almost 90%). To improve the efficiency of Kyivstar PJSC's equity use, it is necessary to reduce the number of costs and focus on improving revenues and the quality of services provided.

Key words: equity, enterprise, features, functions, authorized capital.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Розвиток ринкової економіки та прагнення до повної економічної незалежності підприємств все більше зосереджуються на управлінні джерелами капіталу, зокрема такими важливими джерелами, як власний капітал. Власний капітал підприємства відіграє важливу роль у контексті інноваційного розвитку та є джерелом фінансування інновацій, що забезпечує конкурентоспроможність підприємств. В процесі управління власним капіталом як джерелом інвестицій та розвитку підприємства дуже важливим є аналіз ефективності його формування та використання, що є основою для визначення напрямів підвищення рівня конкурентоспроможності. Особливо актуальним це питання є для підприємств мобільного зв'язку, зважаючи на постійні нововведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичною основою дослідження стану управління власним капіталом підприємства та їх особливостей є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Погрішук Г., Волощук Р., Демиденко С., Лубкей Н., Кремень В. та ін [1-5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Незважаючи на значний обсяг публікацій, пов'язаних з управлінням власним капіталом, важливим є оцінка стану управління власним капіталом підприємств мобільного зв'язку.

Формулювання цілей статті

Метою даної статті є формування пропозицій щодо вдосконалення управління власним капіталом на підприємствах мобільного зв'язку.

Виклад основного матеріалу.

В сучасних умовах актуальним є питання переорієнтації компаній на ринкове фінансування, одним із яких є мобілізація ресурсів на основі залучення інвестицій в обмін на корпоративні права, емітовані юридичними особами. Для фінансистів залучення коштів на основі збільшення статутного капіталу не потребує ані майнової застави, ані сторонніх гарантій, що дуже привабливо, ресурси, вкладені в власний капітал підприємства, доступні для розпорядження протягом тривалого часу [1]. В таблиці 1 систематизовано підходи до визначення сутності власного капіталу.

Таблиця 1

Систематизація підходів до визначення сутності поняття «власний капітал підприємства»

Автор	Власний капітал підприємства — це
О. В. Бедзай [6]	власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.
Т. Г. Бондарева [7]	результат першої частини пасивів балансу, тобто тієї частини активів підприємства, що балансова вартість його активів перевищує його пасиви.
С. Л. Демиденко [2]	загальна вартість коштів, вкладених власником підприємства для отримання інвестиційного доходу, які належать підприємству у праві власності та використовуються для формування активів разом із залученими коштами.
О. М. Зигрій [8]	група коштів, добровільно розміщених у товаристві фізичними та юридичними особами згідно зі складовим документом, яка використовується для здійснення господарсько-фінансової діяльності товариства.
Є. В. Міщук, В. В. Міщенко [9]	це запас, який підтримує накопичення економічних благ у формі готівки та реальних капітальних благ. Його власники беруть участь в економічному процесі як інвестиційний ресурс доходу і фактор виробництва. Її система функціонування в господарській діяльності базується на ринковій діяльності. Принципи пов'язані з такими факторами, як час, ризик, ліквідність тощо.
А. В. Озеран [10]	сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві.

Власний капітал характеризує загальну вартість засобів підприємства, що належать на праві власності і використовуваних ним для формування визначеної частини активів. Ця частина активу, сформована за рахунок інвестованого в них капіталу, являє собою чисті активи підприємства [11]. Ефективне управління капіталом, як основною складовою фінансової системи підприємства, може забезпечити набуття та закріплення позитивних результатів вітчизняної корпоративної економічної діяльності. Однак ефективність їх роботи багато в чому залежить від глибини аналізу та застосування для пошуку найкращого управлінського рішення. В процесі управління власним капіталом важливим є аналіз його структури.

Управління власним капіталом підприємства можна оцінити за допомогою таких методів аналізу як горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, порівняльний аналіз, коефіцієнтний аналіз, комплексний аналіз. Коефіцієнтний аналіз власного капіталу здійснюється на основі показників фінансової стійкості, ділової активності, показники рентабельності.

Структура капіталу – це співвідношення різних джерел, власних і позикових коштів у пасивах підприємства. Тому, коли підприємство використовує власні кошти, воно не зобов'язане здійснювати регулярні платежі у заздалегідь визначеному розмірі. Взагалі структура капіталу підприємства відбиває співвідношення джерел залученого і власного фінансування, необхідних для його функціонування [12]. Основними складовими власного капіталу є статутний капітал, додатковий, пайовий, резервний капітал та нерозподілений прибуток. Аналіз стану управління власним капіталом підприємств мобільного зв'язку здійснено на прикладі ПрАТ «Київстар».

Мобільна мережа «Київстар» охоплює всі підконтрольні уряду міста України, а також понад 28 тис. сільських населених пунктів, усі основні національні й регіональні та траси, більшість морських та річкових узбереж. Станом на 2020 рік «Київстар» є найбільшим оператором мобільного зв'язку в Україні, обслуговуючи понад 26,2 млн клієнтів мобільного зв'язку і понад 1 млн клієнтів фіксованого широкопозитивного інтернету в Україні. Основні конкуренти ПрАТ «Київстар» та їх частки ринку наведені в таблиці 2.

ПрАТ «Київстар» надає послуги у сфері інтернету, міжнародного зв'язку, фінансових послуг, обміну повідомленнями, геолокація, послуги, що допомагають економити, базові послуги мобільного оператора. ПрАТ «Київстар» є однією з найбільших телекомунікаційних компаній України, яка пропонує широкий спектр послуг в області бездротового зв'язку. В табл.3 наведено результати аналізу структури та динаміки стану власного капіталу підприємства.

Таблиця 2

Частка ринку компаній мобільного зв'язку (складено за даними [13])

Оператор	Кількість абонентів мобільного зв'язку (млн. осіб)	Частка ринку
Київстар	25,3	43,45%
Vodafone (K1)	20,8	35,72%
Lifecell (K2)	10,6	18,2%
Інші (K3)	1,53	2,63%
Всього:	58,23	100%

З таблиці 3 видно, що на ПрАТ «Київстар» спостерігається зменшення власного капіталу, зумовлене скороченням зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. Саме нерозподілений прибуток складає найбільшу частку власного капіталу підприємства (майже 90%).

З метою визначення стану управління власним капіталом на ПрАТ «Київстар», здійснено аналіз показників, які характеризують ефективність використання власного капіталу підприємства. З таблиці 4 видно, що ПрАТ «Київстар» в 2020 р. залежить від зовнішніх джерел фінансування, на підприємстві відсутній власний оборотний капітал, низькою є рентабельність власного капіталу.

Таблиця 3

**Аналіз структури та динаміки власного капіталу
ПрАТ «Київстар» за 2019-2020 рр. (на кінець періоду)**

Показник	Кінець 2019		Кінець 2020		Абсолютна зміна	Темп приросту	Зміна питомої ваги %
	Сума, грн.	Питома вага, %	Сума, грн.	Питома вага, %			
Вартість власного капіталу, всього	13686590	100	11408277	100	-2278313	-16,65	-
Зареєстрований (пайовий) капітал	887119	6,48	654763	5,74	-232356	-26,19	-0,74
Емісійний дохід	102338	0,75	102338	0,90	0	0,00	0,15
Додатковий капітал	258294	1,89	258294	2,26	0	0,00	0,38
Резервний капітал	132933	0,97	132933	1,17	0	0,00	0,19
Нерозподілений прибуток	12778642	89,92	10362394	89,93	-2416248	-18,91	-2,53

Таблиця 4

**Показники, які характеризують ефективність
використання власного капіталу ПрАТ «Київстар» за 2019-2020 рр.**

Показник	2019 р.	2020 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Коефіцієнт фінансової автономії, %	0,56	0,42	-0,14	-25,00
Коефіцієнт фінансової стабільності, %	5,42	1,63	-3,79	-69,93
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, %	1,63	2,19	0,56	34,36
Коефіцієнт маневреності власного капіталу, %	-0,64	-1,16	-0,52	81,25
Коефіцієнт фінансової стійкості, %	0,66	0,68	0,02	3,03
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (за чистим прибутком), %	0,65	0,90	0,25	38,46
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (за валовим прибутком), %	1,06	1,44	0,38	35,85

Для покращення ефективності використання власного капіталу ПрАТ «Київстар» варто знижувати суму витрат та сфокусуватись на підвищенні доходів та якості наданих послуг.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок даному напрямі

Отже, в роботі систематизовано підходи до визначення сутності власного капіталу, який характеризує загальну вартість засобів підприємства, що належать на праві власності і використовуваних ним для формування визначеної частини активів. Проаналізовано ефективність управління власним капіталом на ПрАТ «Київстар». Проведений аналіз показав, що підприємству варто вжити заходів щодо покращення стану управління власним капіталом, оскільки ПрАТ «Київстар» залежить від зовнішніх джерел фінансування, на підприємстві відсутній власний оборотний капітал, низькою є рентабельність власного капіталу. Для покращення ефективності використання власного капіталу ПрАТ «Київстар» варто знижувати суму витрат та сфокусуватись на підвищенні доходів та якості наданих послуг.

Література

1. Погрішук Г. Б., Волошук Р. Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. Економіка та держава. 2020. № 7. С. 16–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.7.16.
2. Демиденко С. Л. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2015. Вип. 27. С. 218-225.

3. Єпіфанова І. Ю., Дзеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с
4. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2019. Вип. 1. № 1. С. 38-45.
5. Кремень В. М. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 11. С. 19-22. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16697/1>
6. Бедзай О. В. Трансформація фінансової звітності та її вплив на методіку аналізу ліквідності балансу. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2017. Вип. 44. С. 86-89.
7. Бондарева Т. Г. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2018. Вип. 2. С. 20-28.
8. Зигрій О. М. Удосконалення методики аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності підприємств. Економічний аналіз. 2018. Т. 12(4). С. 208-210.
9. Міщук Є. В., Міщенко В. В., Особливості системи управління власним капіталом підприємства та шляхи її вдосконалення. Агросвіт. 2015. №24. С. 46-49.
10. Озеран А. В. Аналіз корисності інформації фінансової звітності для прийняття управлінських рішень. Молодий вчений. 2018. № 2(2). С. 200-204.
11. Єпіфанова І. Ю., Супрун В. В. Особливості управління капіталом підприємств легкої промисловості. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2020. № 5. С. 74-78.
12. Дзеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Стемблевська О. Г. Особливості управління капіталом підприємств кондитерської галузі України. Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 7. С. 127-133. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/23.pdf.
13. Річна інформація про ПРАТ «Київстар» за 2019 та 2020 роки. URL: <https://kyivstar.ua/ru/about/about/partners/issuers>

References

1. Pogrishchuk G. B., Voloshchuk R. E. Equity of the enterprise: the essence and features of formation in Ukraine. Economy and state. 2020. № 7. S. 16–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.7.16.
2. Demidenko S. L. Methodical approaches to strategic analysis of financial reporting indicators. Scientific works of Kirovograd National Technical University. Economic sciences. 2015. Vol. 27. pp. 218-225.
3. Yepifanova I. Y., Dzhezdzhula V. V. Financial analysis and reporting: worksh op. Vinnytsia: VNTU, 2017. 143 p
4. Lubkey N. P. Theoretical principles of enterprise capital management. Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development. 2019. Vol. 1. №1. Pp. 38-45.
5. Kremen V. M. Theoretical principles of enterprise capital management. Economy. Finances. Right. 2020. № 11. pp. 19-22. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16697/1>.
6. Bedzai O. V. Transformation of financial statements and its impact on the methodology of balance sheet liquidity analysis. Bulletin of the Lviv Commercial Academy. Series: Economic. 2017. Vol. 44. pp. 86-89.
7. Bondareva T. G. The role of analysis of financial statements for long-term planning of enterprises. Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Sciences. Economic sciences. 2018. Vol. 2. pp. 20-28.
8. Zigray O. M. Improving the methodology of analysis of indicators of financial accounting of enterprises. Economic analysis. 2018. Т. 12(4). Pp. 208-210.
9. Mishchuk E. V., Mishchenko V. V. Features of the equity management system of the enterprise and ways to improve it. Agrosvit. 2015. №24. Pp. 46-49.
10. Ozeran A. V. Analysis of the usefulness of financial reporting information for management decisions. Young scientist. 2018. № 2 (2). Pp. 200-204.
11. Yepifanova I. Yu., Suprun V. V. Features of capital management of light industry enterprises. Herald of Khmelnytskyi National University. Ekonomichninauky. 2020. № 5. pp. 74-78.
12. Dzhezdzhula V. V., Yepifanova I. Y., Stemblevskaya O. G. Features of capital management of the confectionery industry of Ukraine. Market infrastructure. 2017. Vip. 7. pp. 127-133. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/23.pdf.
13. Annual information about PJSC "Kyivstar" for 2019 and 2020. URL: <https://kyivstar.ua/ru/about/about/partners/issuers>

Надійшла / Paper received : 02.01.2022

Надрукована / Printed : 31.01.2022